užpilde rasti radiniai datuojami XVII–XVIII a. Šurfo dugne, 50–85 cm gylyje, atidengtas rausvo priemolio įžemis.

Šurfuose 3, 5 ir 6 jokių archeologinių struktūrų nefiksuota. Juose buvo paviršinis dirvožemis su XIX–XX a. ir pavienėmis apžiestos ir žiestos keramikos šukėmis, skirtinomis XVII–XVIII a. Šurfe 5 buvo aptikta įgilinta struktūra be radinių, pagal stratigrafiją ji traktuota vėlyvu laikotarpiu ir priskirta XX a.

Kriveikiškio St. 1

The 2022 field evaluation (6 test pits) at Kriveikiškio St. 1, Kernavė (Širvintos District, E Lithuania) revealed cultural layers and a sunken structure with 17th–18th-century finds. Test Pits 1 and 2 yielded 2 cultural layers: 18th–20th-century and 17th–18th-century (Figs. 1, 2), Test Pit 4 a sunken structure with 17th–18th-century finds, and the rest (Test Pits 3, 5, and 6) only surface topsoil layers containing isolated 17th–18th-century finds.

Rokas Vengalis,
Mindaugas Pilkauskas

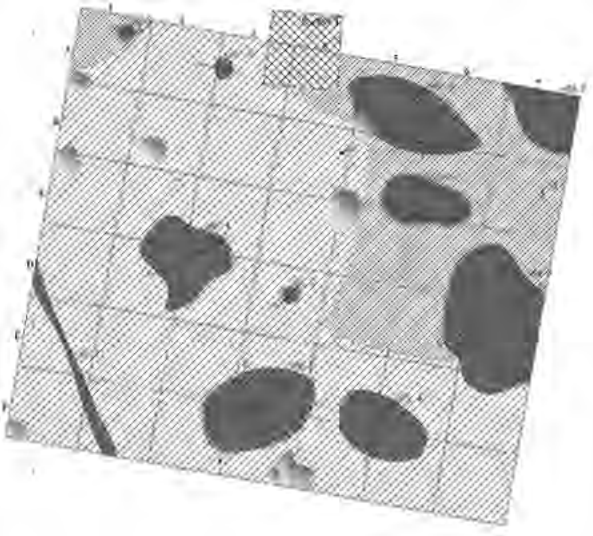
Kriveikiškio gatvė 10A

2022 m. birželį Kernavėje (Širvintų r., Kernavės sen.), Kriveikiškio g. 10A, buvo vykdyti žvalgomieji tyrimai. Tų pačių metų spalį, remiantis žvalgomųjų tyrimų rezultatais, atlikti detalieji tyrimai. Tyrimai buvo reikalingi, nes užsakovai planuoja vykdyti statybos darbus sklype, patenkančiame į Kernavės senojo miesto vietos II teritoriją (UK 24568).

Ankstesnių tyrimų aplinkoje vykdyta nedaug. 2011 m. archeologiniai tyrimai vykdyti Kernavėje tiesiant centralizuotą vandentiekio ir nuotekų sistemą. Ties Kriveikiškio g. 10A sklypu tyrinėti šurfai, kuriuose rastas iki 65 cm storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas nuo XVI a. Kultūriniame sluoksnyje aptikta buitinių keramikos šukių, stiklo lakšto fragmentų, geležinių dirbinių, geležies šlako. Geltono smėlio įžemis pasiektas 0,6–1 m gylyje (*ATL 2011 metais*, 2012, p. 389–392).

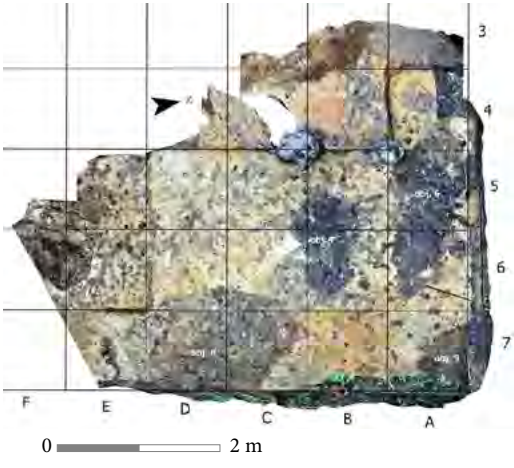
2022 m. žvalgomieji tyrimai vykdyti kasant 2 1x1 m dydžio šurfus. Šurfai buvo tiriami būsimo namo ir šulinio vietose. Šurfe 1 nuo 40 iki 70 cm gylyje aptiktas kultūrinis sluoksnis su XVI–XVIII a. archeologiniais radiniais. Šurfe 2 (šulinio vietoje) fiksuotas paviršinio dirvožemio sluoksnis iki 40 cm gylio ir tamsiai rudo smėlio sluoksnis nuo 40 iki 60 cm gylio su žiesta ir apžiesta keramikos šukėmis. Abiejuose šurfuose pasiektas įžemis – geltonas smėlis. Remiantis žvalgomųjų tyrimų rezultatais, planuojamo namo vietoje atlikti detalieji tyrimai.

Detaliųjų tyrimų metu buvo tiriama 7x6 m dydžio **perkasa**, apimanti visą planuojamą užstatyti plotą. Perkasa tirta nukasus paviršinį dirvožemį (iki 20 cm) kastuvais, toliau buvo kasama kvadratais ir 10–15 cm storio lygiais, o gruntas sijojamas. Visoje perkasoje buvo gana tolygi ir vienoda stratigrafija, šiek tiek skyrėsi fiksuotų sluoksnių gyliai. Nuo paviršiaus buvo kasama velėna ir kultūrinis sluoksnis, sudarytas iš tamsiai pilko mišraus smėlio, kuriame daugiausiai aptikta XX a. šiukšlių ir šiek tiek pasimaišiusių ankstyvesnių archeologinių radinių. Po tamsiai pilko mišraus smėlio sluoksniu atidengtas archeologinis kultūrinis sluoksnis, išsiskyręs kiek tamsesne grunto spalva. Kultūrinį sluoksnį sudarė juosvos spalvos humusingas smėlis, kurio storis 30–40 cm. Šiame sluoksnyje mažai vėlyvų XX a. radinių, dauguma buvo žiestos ir apžiestos keramikos šukės, datuojamos XVI–XIX a. Kultūrinis sluoksnis buvo nukasamas 3 lygiais (2–4 lygiai). Šiuose lygiuose aptikti keramikos, metalo, stiklo, tinko, šlako

1 pav. Perkasos planigrafinis brėžinys: 1 – 2022 m. šurfas; 2 – tyrimų kvadratai; 3 – kultūrinio sluoksnio paplitimas iki 3 lygio; 4 – kultūrinio sluoksnio paplitimas 4 lygyje; 5 – objektai; 6 – akmenys; 7 – ypatieji metaliniai radiniai; 8 – objektų pjūvių linija. M. Pilkausko brėž.

Fig. 1. A layout plan of the trench: 1 – the 2022 test pit; 2 – the investigation grid; 3 – the incidence of the cultural layer down to level 3; 4 – the incidence of the cultural layer in level 4; 5 – objects; 6 – stones; 7 – special metal finds; 8 – the cross-section line of the objects.

radiniai. Kultūrinis sluoksnis sienų pjūviuose ryškiau išsiskyrė Š ir V krašte, o P ir R kraštuose sunkiau atskiriamas nuo paviršinio dirvožemio. Po kultūriniu sluoksniu visoje perkasoje išskirtas pilkas vidutinis smėlis, kuris buvo ir kai kurių objektų užpilduose. Šis sluoksnis turėtų būti traktuojamas kaip difuzinis sluoksnis tarp kultūrinio sluoksnio ir įžemio ir siekė 5–15 cm storį. Po pilku vidutiniu smėliu atidengtas geltonas vidutinis smėlis – įžemis, kuriame fiksuoti įgilinti objektai. Iš viso užfiksuota 11 objektų, sietinų su įvairiomis ūkinėmis veiklomis ir atliekų utilizacija (1, 2 pav.).

Tyrimų metu buvo renkami visi radiniai, nebent akivaizdžiai priklausė naujausiems laikams – XX a. šiukšlės, plytgaliai. Iš viso ištirti 4 tyrimų lygiai ir 11 įgilintų objektų, kuriuose surinkti 1203 archeologiniai ir XIX–XX a. radiniai, kurių daugumą sudarė apžiestos arba žiestos puodų šukės (3 pav.). Taip pat rasta 1 lipdytinei keramikai skirtina nedidelė puodo šukė. Kitų rūšių radinių buvo mažai: 2 koklių fragmentai, 32 metaliniai radiniai, 5 stiklo radiniai, 1 akmeninio galąstuvo fragmentas ir 1 titnago nuoskala. Tarp metalinių radinių daugiausia buvo kaltinių vinių pailga arba apvalia galvute. Taip pat surastos įvairios metalinės plokštelės, fragmentai ir nežinomų daiktų įkotės. Spalvotojo metalo dirbinių rasta nedaug – 2 sagos ir 2 nenustatytos (dekoratyvinės?) detalės, taip pat rastas aliuminio stalo įrankio kotelis, datuojamas XIX a. pabaiga–XX a. Perkasoje ir įgilintuose objektuose buvo surinkta 10 kg geležies šlako fragmentų ir 1,2 kg molio tinko fragmentų. Su geležies šlaku reikėtų sieti ir nuo kaitros sukietėjusio grunto fragmentus su apsilydimais ir glazūra, kurių perkasoje rasta 4,7 kg.

2 pav. Perkasos ŠR dalies ortofotomozaika, matomi objektai 6–9. M. Pilkausko brėž.

Fig. 2. A composite orthophoto of the NE part of the trench showing objects 6–9.

Archeologiniai radiniai daugiausia sietini su XVI–XVIII a. laikotarpiu, dalis datuojama XIX–XX a. Akivaizdu, kad tyrinėtame plote yra išlikęs moderniais laikais mažai judintas XVI–XIX a. kultūrinis sluoksnis, kurį apsaugojo aukščiau buvusi kultūrinio sluoksnio dalis, stipriai paveikta ir performuota XX a. veiklų. Po kultūriniu sluoksniu aptikti įgilinti objektai su XVI–XVIII a. datuojamais archeologiniais radiniais.

Kriveikiškio St. 10A

The 2022 field evaluation (two 1 m^2 test pits) and subsequent excavation (one 42 m^2 trench) at Kriveikiškio St. 10A, Kernavė, examined a 16th–20th-century cultural layer. The upper cultural layer had been disturbed and greatly contaminated by Modern Era (19th–20th-century) material while the lower one from the 16th–18th centuries had survived in good condition with little disturbance. The excavation of the trench and sieving of the soil yielded a total of 1203 finds (Fig. 1), among which sherds of thrown and partly thrown pottery predominated. Other types of finds were sparse: 2 stove tile fragments, 32 metal artefacts, 5 glass finds, 1 whetstone fragment, and 1 flint flake. The sterile soil under the cultural layer yielded sunken objects, which were dated to the 16th–18th centuries on the basis of the finds (Figs. 2, 3). The function of these objects was not precisely determined but they should be treated as storage or utility pits based on their form and contents. One object, due to the greater quantity of slag and fused soil fragments, was treated as a metal working site.

3 pav. Archeologinė keramika iš perkasos kultūrinio sluoksnio ir įgilintų objektų. M. Pilkausko nuotr.

Fig. 3. Archaeological ceramics from the trench's cultural layer and sunken objects.

